

HIERONYMUS.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ.

EUSEBIUS.

quaslibet paulo majores aquarum collectiones maria vocant. In hoc mare Jordanes minor intrat juxta urbem Capharnaum, tandemque ex eo erumpens non procul urbe Scythopoli Jordanem majorem efficit. Habet in longitudine hoc mare juxta Josephum Lib. III. Belli Cap. 18. centum stadia, quadraginta in latitudine. Hegesippus Lib. III. Excidii Cap. 26. quoad latitudinem Josepho consentit, longitudinem majorem facit, centum scilicet quadraginta stadiorum. Plinius Lib. V. Cap. 15. Dat illi in longum sedecim millia passuum, in latum sex, quod revocatum ad stadia exhibet pro longitudine centum & viginti octo stadia, pro latitudine quadraginta octo.

MARE GALILÆÆ. Vide MARE CENERETH proximè.

MARE JAZER, ab urbe vicina sic dicta, & ut verisimile est juxta eam in latum multitudine fontium se effundens. Hujus meminit Hieremias Cap. XLVIII. v. 32. & supra Hieronymus in voce JAZER, dicit ex ea urbe magnum flumen erumpere, quod à Jordane suscipitur.

MARE MAGNUM, vel absque addito *Mare κατ' ἑξοχήν*. Hebræi & Scriptura appellat *Mare Mediterraneum*, quod Palæstinam ad Occidentem alluit.

MARE MORTUUM. Vide paulò post MARE SALINARUM.

MARE RUBRUM, quod à profanis auctoribus *Sinus Arabicus* appellatur, ab Arabia, cui à parte Orientali adjacet. Quamquam Geographi & profani Scriptores latius Mare Rubrum extendant, ad sinum videlicet Persicum, & Oceanum Indicum, qua de re infra moneo in voce TIGRIS. Quam latitudinem is sinus habeat, eo loco præsertim ubi divino miraculo exsiccatum fuit ad Israëlitarum transitum, diximus Exodi XIV. v. 22. Cur autem Mare Rubrum dictum sit, disputavimus Exodi X. v. 19.

¹ MARE SALINARUM, quod vocatur mortuum, sive Asphalti, id est, bituminis inter Hiericho & Zoaram.

² Θάλασσα ἡ ἀλυκὴ, ἡ καλυμένη νεκρὰ καὶ ἀσφαλτῖτις, μεταξύ Γεριχοῦς καὶ Ζοορᾶν.

MARE SALSUM, quod vocatur mortuum & bituminis, inter Hierichuntem & Zoaras.

MARE SALSUM. Vide MARE SALINARUM proximè.

MARE TIBERIADIS. Vide MARE CENERETH.

MARESA, urbs ubi fuerit non planè liquidum est: fuisse in tribu Juda vel Benjamin disertè habetur, 2 Paral. XI. v. 8. conjunctis aliquot versibus sequentibus. Sed & multo verisimilius fuisse in tribu Juda, cum tam ibi, quàm alibi ferè proximè jungatur urbibus tribus Judæ, immo & Jos. XV. v. 44. urbibus tribus Judæ annumeretur: eaque res mihi videtur etiam certa ex 2 Paral. XIV. v. 9. & 10. ubi Zara Æthiope bello Asa regem aggresso, cum ex Australibus partibus adveniret, dicitur Asa ei obviam profectus, Hierosolyma videlicet, & cum Zara Æthiope acie conflixisse in valle juxta urbem *Maresa*. Ex quo illud videtur necessariò sequi, urbem hanc in tribu Juda fuisse, cum, ut obviam Zaræ Æthiopæ procederet, Hierosolyma debuerit versus meridiem tendere; quidquid autem Hierosolymæ ad meridiem est, in tribu Juda sit vel Simeonis, quæ Simeonis tribus sæpe Judæ tribui annumeratur. Adde his Josephum Lib. VIII. Ant. Cap. 6. referentem illam Asæ regis de Zara Æthiope victoriam disertè asserere, *Maresam* esse urbem tribus Judæ. Accedit quod Zara Æthiops victus mox Geraram fugerit ultra extremos fines Australes tribus Judæ, quem & Asa eousque est persecutus.

MARETH. Vide MAROTH paulò post.

² MARIBOTH, cujus meminit Ezechiel, dicens, usque ad quam Mariboth, pro qua Aquila lites; Symmachus jurgia, vel contradictiones interpretantur.

³ Μαριβῶθ, ἕως ὕδατος Μαριβῶθ, ἰεζεχιήλ. Ἀκύλας διαδικασμοῦ, ἀντιλογίας.

MARIBOTH, usque ad aquam Mariboth in Ezechiele. Aquila, disceptationis, jurgii, contradictionis.

³ MAROM, & hanc cepit Je-

Μαροῦθ, καὶ ταύτην εἶλεν Ἰησοῦς,

MAROTH, & hanc cepit Je-

N O T A.

1. Habet hoc mare varia nomina: passim in versione nostra *mare salsum*, vel *salsissimum* appellatur, Gen. 14. v. 3. passimque in Hebræo *mare salis* ab exuberanti salfedine, & amaritudine præ quovis alio mari; quam salfedinem & amaritudinem ei sulphur, *sal*, quæ Deus olim in Pentapolim depluit, & bitumen ex illius maris fundo ebulliens & supernatans efficit. Vocatur item sæpius *mare deserti* seu *solitudinis*, seu quia deserto Sin adhæret, aliisve desertis, quæ in tribu Juda ad Australem partem sunt; seu quia omnia quaquaversum ad leucas aliquot squallida & deserta faciat. Denique *mare mortuum* dicitur, non à Scriptura, sed à plerisque auctoribus, quod in con nihil vivat, non pisces, non aves; ita naturæ pestilentis est. A profanis Scripturibus & Josepho *Asphaltites lacus* appellatur, quod ἀσφαλτῖτον, hoc est bitumen magna in copia proferat. A Strabone Lib. XVI. *Sirbonis palus* appellatur. Non eadem ab omnibus hujus lacus amplitudo assignatur. Strabo ibi supra ait mille stadia ambitu continere, in longitudine plus ducentis stadiis. Ejus magnitudinem non parum auge Josephus Lib. V. Belli Cap. 5. qui longitudinem ipsius facit quingentorum & octoginta stadiorum, latitudinem centum quinquaginta stadiis definit. Ad hanc etiam magnitudinem addit Plinius Lib. V. Cap. 16. qui ait longitudine excedere centum millia passuum, latitudinem verò, ubi ea est maxima, viginti quinque millia passuum implere, sex verò ubi latitudo est minima. D. Radzivilus in sua peregrinatione Hierosolymitana viginti miliaribus in longum, sex vel septem in latum, ubi latius se effundit, circumscribit, sed Germanica vel Polonica miliaria intelligit. Cætera quæ ad hujus lacus descriptionem, ejusque bitumen pertinent, pete à Josepho, Plinio, Strabone, quibus adde-

ex antiquioribus Tacitum Lib. V. historiæ: è recentioribus verò consule Brochardum, Adrichomium, D. Radzivilum, Cotovicum Itinerarii Lib. II. Cap. 17 & quæ nos de eodem lacu diximus Gen. 19. v. 24, 25. & Deuter. 3. v. 16. BONFRERIUS.

2. Duobus modis ista vox effertur *Marimoth* & *Mariboth*; in codicibus Septuaginta Interpretum passim prius illud *Marimoth* legitur, Ezech. 47. v. 19. & Cap. 48. v. 28. at certum est posterius, quod hic legitur, esse sincerius, cum in Hebræo sit מריבֿוֹת *Meriboth*, vel מריבֿוֹת *Meribath*, quæ contradictiones numero plurali, vel contradictionem significant; unde & versio nostra iis locis *aquas contradictionis* habet, quomodo & Septuaginta Interpretes alibi vertunt ὕδαρ ἀντιλογίας. De aquis contradictionis in Cades, vide Num. 20. IDEM.

3. Nullam urbem legimus *Marom* dictam in versione nostra; non dubium est tamen illam urbem hic significari, quæ *Semerom* in versione nostra appellatur; siquidem ubi de rege *Semerom* à Josue interfecto, Jos. 12. v. 20. habetur, in Hebræo habetur *Semerom Merom*. Vide infra SEMERON. IDEM.

4. Θάλασσα &c.] Quamvis *Bonfrerius* verborum horumce versionem proferat quasi *Hieronymi*, negat tamen *Martianum* apud *Hieronymum* haberi, quia non pertinet, inquit, ad loca propria. Cur ergo inter loca Hebræica recensetur antea *Mare Chaneret*? Vide vocem CHANERETH. CLERICUS.

5. Μαριμῶθ præ se ferebat manuscriptum Eusebii, immo & codices Interpretum Septuaginta in Ezechiele; at ex Hebræo & Hieronymo restitimus Μαριβῶθ. BONFRERIUS.

6. Διαδικασμοῦ, ἀντιλογίας.] Legendum ex *Hieronymo*: Α. διαδικασμοῦ, Σ. ἀντι-